

25 באפריל, 2004

לכבוד
מר הרצל שבירו
ראש המחלקה לחקירות שוטרים
משרד המשפטים
רח' הרטום 8, הר חוצבים
ירושלים, 91450

לכבוד
מר מני מזוז
היועץ המשפטי לממשלה
משרד המשפטים
רח' סאלח אל-דין, 29
ירושלים

הנדון: פתיחה בחקירה אודות אלימות אנשי המשטרה בכפר בענה מיום 25/02/04

הריני לפנות אליכם בבקשה לפתוח בחקירה מיידית אודות ההתנהגות הבלתי חוקית של כוחות המשטרה וכוחות הביטחון בכפר בענה מיום 25/02/04 והעמדת האחראים לדין, כדלקמן:

כללי

1. ביום 25/02/04 בסביבות השעה 7:30 בבוקר הגיעו כוחות משטרה מתוגברים אל הכפר בענה שבגליל, במטרה לאבטח הריסת בתו של מר יוסף תיתי, תושב הכפר. מעדויותיהם של כמה תושבים מהכפר עולה, כי כוחות המשטרה התפזרו במקומות שונים בכפר; השליכו רימוני גז מדמיע ורימוני הלם בכמויות גדולות; תקפו תושבים רבים, לרבות אלה אשר שהו בבתיהם בזמן ההריסה וגרמו לנזקי גוף ולנזקים רבים לרכוש התושבים ולבעלי חיים שהיו ברשותם. אנשי המשטרה ניפצו חלונות של רכביהם של כמה תושבים ואף גררו כמה רכבים והשליכו אותם לתהום; ניפצו חלונותיהם של בתים המרוחקים מאות מטרים מזירת הריסת הבתים והטילו אימה ובהלה גדולה בקרב כל תושבי הכפר.

כבשה שמתה משאיפת גז

תמונה מיום 25.02.04 צולם עיני "עדאלה"

חלקים מרימוני הגז שנאספו על-ידי התושבים.

תמונה מיום 25.02.04, צולם עיני "עדאלה".

מכונית אחד התושבים שהושלכה לתהום ע"י המשטרה

תמונה מיום 25.02.04, צולם עי"י "עדאלה"

שרידים של רימון גז שהושלך לעבר אחד הבתים בכפר

תמונה מיום 25.02.04, צולם עי"י "עדאלה"

2. מעדויותיהם של תושבי הכפר ומהדיווחים בכלי התקשורת עולה, כי באותו יום פונו לבתי חולים עשרות פצועים מתושבי הכפר חלקם משאיפת עשן וגז, בכלל זה ילדים ששהו בגני הילדים בשעות הבוקר, וחלקם האחר בעקבות תקיפתם על ידי שוטרים.
3. עדויותיהם של תושבי הכפר בצירוף התמונות הרבות שנאספו המתעדות הן את מספר רימוני הגז המסיביים שהושלכו לעבר **בתיהם של התושבים** והן החבלות הקשות שגרמו אנשי המשטרה לתושבים, לא מותירות ספק, כי השוטרים הפעילו כח בלתי סביר ובלתי מוצדק כנגד התושבים דבר המחייב פתיחת חקירה עניינית ומקיפה והעמדת האחראים לדין.
4. להלן תלונותיהם של כמה מתושבי הכפר בצירוף תמונות, תצהירים ומסמכים רפואיים המעידים על התנהגות המשטרה האלימה.
5. חלקה הראשון של פנייתנו זו, יעסוק בתיאור התנהגותם של השוטרים כלפי תושבי הכפר ובחלקה השני, אנו נעמוד על הפרות החוק השונות שביצעו אותם שוטרים, בכלל זה עבירות פליליות ומשמעיות.

על יסוד החומר הרצי"ב הנכם מתבקשים להורות על פתיחת חקירה מיידית בדבר התנהגות המשטרה האלימה כנגד כל המתלוננים שלהלן. לא למותר לציין, כי נהיה נכונים לשיתוף פעולה עמכם על מנת להגיע לחקר האמת.

התפרצות המשטרה אל בית משפחת תיתי וההתנפלות האלימה על

האנשים שהיו בבית

בפרק זה אנו נסקור ונפרט את אלימות השוטרים נגד משפחת תיתי, כלהלן:

6. ביום 25/02/04 בשעות הבוקר שהו בני משפחת תיתי בביתו של מר חסן תיתי בכפר בענה המרוחק מאות מטרים מהאזור שבו נהרסו הבתים. יצויין, כי ביתו של מר חסן תיתי הנו גבוה ומשקיף על האזור שבו בוצעו פעולות הריסת הבתים. בביתו של מר חסן תיתי היו למעלה מעשרה אנשים וכחמישה ילדים אשר ביקשו למצוא מחסה בתוך הבית מחשש לשאיפת גז מדמיע. בני משפחת תיתי ואחרים שהיו באותה עת בבית, מספרים בתצהיריהם, כי כשמונה – עשרה אנשי משטרה פשטו באופן מפתיע ואגרסיבי לבית בו הם שהו, היכו באופן אכזרי כמעט את כל מי שנכח בבית, השחיתו את רכוש הבית והטילו אימה וחרדה בקרב הילדים שהיו בבית וגרמו לנזקים גופניים, חבלות קשות וכן נזקים לרכוש הבית.

7. לא זו אף זו, אנשי המשטרה עצרו את שלושת הבחורים שהיו בבית ואף במקרהו של אחד מהם הם סירבו להעניק לו טיפול רפואי חרף פציעתו הגלויה לעיין וחרף תחנוניו, כמפורט להלן:

1' . . . 58520768

8. מר חוסין אברהמים תיתי, יליד 1963, הנו תושב הכפר בענה. מר תיתי ניגש אל ביתם של קרובי משפחתו (חוסין תיתי ובנו חסן) וביקש למצוא מקלט משאיפת הגז וזאת לאחר שסירבו השוטרים לאפשר לו להגיע אל הזירה שבה בוצעו פעולות ההריסה. מר חוסין מעיד בתצהירו כי כשהגיע אל ביתו של חסן תיתי, אשר נמצא בקומה העליונה ומעל לביתו של אביו חוסין תיתי, הוא ניגש אל חדר המדרגות יחד עם בן דודו עאדל והתחיל לצפות במתרחש בחוץ מתוך דאגה וסקרנות. מר חוסין הבחין לפתע, בחבורה של שוטרים שעמדו בחדר המדרגות בקומה התחתונה. וכך הוא מצהיר בתצהירו:

"תוך כדי הצפיה בהריסת הבתים הבחנתי בכעשרה אנשי בטחון עומדים מתחת לבית. אחד מאנשי הבטחון הסתכל עלי ואמר "הנה הוא למעלה". אנשי הבטחון החלו לעלות במדרגות... אני ועאדל פחדנו מאד באותו רגע ולא הבנו מה קורה ומתוך בהלה נכנסנו אל ביתו של חסן תיתי... נכנסנו לבית ונעלנו את הדלת מאחורינו. הבית היה מלא אנשים. אני זוכר שהיו ילדים קטנים. היתה עלייה אשתו של חסן. היה שם גם סאלח; מרים ואמו של סאלח (לטיפה) ... לאחר דקה שתי דקות הדלת נפתחה. אני הייתי בסלון. הסתכלתי שמאלה לכוון הדלת ואז ראיתי הרבה אנשי בטחון נכנסים בכח והתנפלו על מי שהיה מולם. אני זוכר שסאלח ומרים היו הראשונים שהמשטרה התנפלה עליהם... השוטרים שהיו במדים בצבע כחול כהה, החלו להכות את האנשים בבית. כמו כן, החלו לבעוט ברגליים בריהוט הבית. הם הפילו את השולחן וכמה כיסאות ושברו את המזנון. ראיתי שברי זכוכית על הרצפה..."

רצ"ב תצהירו של מר חוסין תיתי מיום 14/03/04 המהווה חלק בלתי נפרד מתלונתו.

9. בהמשך דבריו מתאר חוסין כיצד התקרב אליו אחד מאנשי המשטרה [אותו הוא מתאר כבעל מבטא רוסי, בהיר, מבנה גוף רזה וגובה בינוני] והכה את ראשו באלה שהיתה בידו. ראשו של מר חוסין דימם ונחבל וכתוצאה מהמכה הוא נפל ארצה. לאחר נפילתו הצטרפו כמה שוטרים והפליאו

בו מכותיהם. השוטרים החלו לבעוט ברגליהם בכל חלקי גופו לרבות החזה, הרגליים והבטן. בשלב מסויים הרימו השוטרים את מר חוסין והובילו אותו לגיף המשטרה שחנה בפתח הבית. בדרך אל הגיף השוטרים לא הפסיקו לקלל את חוסין לגדפו ולתאר אותו במילים גסות.

10. אנשי המשטרה העלו את מר תיתי לגיף המשטרה, המשיכו לקלל אותו ושני בחורים אחרים (עאדל וסאלח תיתי) שנלקחו על-ידיהם מביתו של מר חסן תיתי. במהלך הנסיעה ציוו השוטרים על חוסין והשניים האחרים להרכין את הראש ולהימנע מלהרים אותו. כל פעם שהרים מר חוסין תיתי את ראשו, שכאמור היה מכוסה דם, השוטרים צעקו עליו וציוו עליו להרכין אותו חרף העובדה כי דם רב ירד מראשו ללא הרף.

11. יש להדגיש, כי מר חוסין תיתי ביקש רבות מהשוטרים להזדהות אך האחרונים סירבו לעשות זאת.

12. בשלב מסויים הגיף עצר והשוטרים ציוו על שלושת הבחורים שהיו בו לרדת ולשבת על מדרכה באחד הרחובות בכפר בענה. מר חוסין מספר בתצהירו כי:

" ... ישבתי על המדרכה התחננתי בפני השוטרים לספק לי טיפול רפואי ולהזמין ניידת אמבולנס...רבע שעה לאחר שביקשתי הגיע חובש עם ניידת מד"א. ביקשתי מהחובש שיטפל בי הוא אמר לי, קודם נטפל בשוטר ואחר כך בך. אחד השוטרים שהיה שם היה משתיק אותי ואומר לי "שב בשקט" בכל פעם שביקשתי טיפול רפואי... לאחר מכן הגיע חובש אחר, הוא הסתכל עלי והסתובב. אז נגעתיו לו ביד על מנת לסמן לו כי אני זקוק לעזרה רפואית והוא ענה לי: "אל תגע בי – יש לך דם זה יכול להדביק אותי במחלת אידס"... במשך כל הזמן שבו ישבתי על המדרכה ירדו מראשי כמויות גדולות של דם. השוטרים והחובשים ראו זאת אך לא העניקו עזרה. בשלב מסויים ניגש אלי שוטר במדי משטרה (תכלת) ונתן לי מגבת על מנת ללחוץ על מקום הפציעה בראש ולנסות לעצור את הדם... נשארת עם המגבת על הראש כרבע שעה ולאחר מכן עליתי לאמבולנס כשהמגבת עודנה על ראשי... לאמבולנס עלו יחד איתי שלושה שוטרים ביניהם זה שהיכה אותי בראש. נשארו באמבולנס כמעט 3/4 שעה שבהם המתינו השוטרים לזיהוי פלילי שיבוא ויצלם את השוטרים. עד לאותה עת לא נתנו לי שום טיפול רפואי... כעבור 3/4 שעה של המתנה נסענו אל בית החולים. בשלב מסויים התחלתי להרגיש חנק וקוצר נשימה. התלוננתי בפני החובש על זה והוא שם לי צינור הנשמה ותחבושת קטנה. במהלך כל הדרך אל בית החולים, השוטרים לא הפסיקו לקלל אותי.

אירוע התקיפה בבית החולים

13. עם הגעתו של מר חוסין תיתי אל בית חולים הגליל המערבי בנהריה, הוא הוכנס לחדר המיון ושם נערכו לו בדיקות כלליות: דופק לב, לחץ דם וצילומים לראשו ולחזהו. עד לאותה עת סבל מר חוסין מכאבים חזקים בראש ובחזה אשר לוו בסחרחורת איומה. יצוין, כי ראשו של מר חוסין היה מלא דם ובבית החולים סירבו להיענות לבקשתו לצלם את ראשו המכוסה בדם.

14. עם תום הבדיקות הרפואיות וחיטוי מקום הפצע בראשו של מר חוסין, איחו הרופאים את החתך שבראשו באמצעות חומר דביק וכיסוהו בתחבושת. כעבור כמעט שלוש שעות קיבל מר חוסין תעודת שחרור מבית החולים והוא נתבקש להיות במעקב רפואי וביקורת רופא אורטופד בנוסף לחמישה ימי מנוחה.

מר חוסין תיתי לאחר פציעתו

15. כמה דקות לאחר קבלת מכתב השחרור נודע למר חוסין תיתי כי אמו מאושפזת באותו בית חולים עקב הדרדרות ניכרת במצבה הבריאותי כתוצאה משאיפת גז מדמיע ועשן. עם קבלת אותה ידיעה הוא סר אל חדר המיון כדי לשאול לשלומה של אמו. מר חוסין ניגש ישירות אל מיטת אמו אשר היתה מחוסרת הכרה כדבריו.

16. עם יציאתו מחדר המיון, שבו היתה אמו, הבחין מר תיתי באותו שוטר אשר היכה אותו בראשו יושב יחד עם שוטרים אחרים בחדר המיון. חוסין פנה אל אותו שוטר וביקש ממנו להזדהות ואף ציין בפניו כי אין זו הפעם הראשונה שהוא מבקש ממנו לעשות זאת. אותו שוטר השיב למר תיתי: "מי אתה שאמסור לך את כל הפרטים, אם תדבר עוד פעם אני אתקשר שיקחו אותך לבית הכלא". מר תיתי יצא מחדר המיון ולא ענה לאותו שוטר.

17. לאחר כחצי שעה נכנס מר תיתי אל חדר המיון שבו היתה אמו. פתאום הוא שמע מאחוריו מישהו שאומר "איפה זה שעושה את הבעיות", כדבריו:

"פתאום שמעתי מאחורי קול שאומר 'איפה זה שעושה את הבעיות'. הסתכלתי אחורה ותוך כדי כך שמעתי קול של מישהו מהשוטרים שראיתי אחרי אומר 'אל תרביץ'. שניה לאחר מכן אותו אדם שהיה שואל 'איפה זה שעושה את הבעיות' הלם במקל שהיה בידו על הצוואר שלי... לפני שקיבלתי את המכה שמעתי את אחותי שיפאא אומרת לי 'תיזהר, תיזהר'. כתוצאה מהמכה נפלתי על הרצפה. אני זוכר שהתעוררתי לאחר מכן בחדר המיון. אינני זוכר שום דבר אחר. בחדר המיון שמו לי אינפוזיה וצילמו לי את אזור הגב והחזה מאחר שחשתי שם כאבים. רק בשעה תשע בערב שוחררתי מבית החולים."

18. לא זאת אף זאת. מדבריה של גבי שיפאא תיתי, אחותו של מר חוסין, אשר היתה עדה ישירה לאירוע תקיפתו בבית החולים עולה, כי השוטרים לא הסתפקו בנפילתו של מר חוסין ארצה כתוצאה מהכאתו, אלא המשיכו להכותו בכל חלקי גופו כשהוא שוכב על הרצפה, וככל הנראה מחוסר הכרה, כדבריה:

"כעבור עשרים דקות – 1/4 שעה ראיתי פתאום בערך עשרה שוטרים כהראשון ביניהם שהיה במדים מחזיק מקל ביד. הייתי במרחק של ארבעה מטרים מאחי חוסין. אחי חוסין היה ליד אמי ורצה לצאת מחדר המיון. אז ראיתי את הראשון שהיה עם חבורת השוטרים מרים את המקל שהיה בידו ומכוון אותו כלפי חוסין. אמרתי לו 'תיזהר, תיזהר'. חוסין לא הספיק לסובב את ראשו חצי סיבוב ואז השוטר הכה בו במקל על צווארו מאחורה."

האירוע התרחש בדלת הראשית ביציאה מחדר המיון. כתוצאה מהמכה חוסין נפל על הרצפה והיה נראה כי הוא התעלף. השוטרים שהיו שם חישקו אותו במעגל והחלו לבעוט ברגליהם על כל חלקי גופו. שמעתי אחד השוטרים אומר "קום, קום, קום יא בחורה". אז אמרתי לאותו שוטר "הוא לא בחורה, אתה בחורה"... מהרגע שנפל אחי ארצה התחלתי לצעוק ולצרוח ולבקש עזרה. אחת האחיות של בית החולים שמעה את הצרחות שלי, וכשבאה וראתה את חוסין נמצא בין רגלי השוטרים היא באה ואמרה לי "תעזבי אותו המשטרה תטפל בו"... אני חושבת שהשוטרים בעטו באחי למשך חמש דקות. לאחר מכן הגיע מנהל המחלקה {מחלקת המיון} ואמר לי: "שקט אני אזרוק אותך מפה". אני המשכתי לצעוק ולבכות ולבקש עזרה עד שלאחר כמה דקות ניגשה אלי אחות מבית החולים. היא לקחה אותי הצידה... האחיות ניסתה להרגיע אותי. היא הושיבה אותי ונתנה לי כוס מים. ביקשתי ממנה שתסייע לאחי השוכב מחוסר הכרה בחוץ. אז היא יצאה לכיוון חוסין וכנראה עזרה לו... לאחר כמה דקות יצאתי לכיוון חדר המיון שבו היה חוסין וניגשתי אליו... הוא היה שוכב על המיטה ללא הכרה. ניסיתי לקרוא לעברו בשמו אך הוא לא ענה לי. הרופאים היו מטפלים בו.... למיטב זכרוני חוסין היה מחוסר הכרה למשך 20-30 דקות ואולי יותר. לאחר מכן חוסין התעורר והוא היה מטושטש לחלוטין. הוא היה מתעורר קצת ועוצם את עיניו קצת."

רצ"ב:

- תצהירה של גב' שיפאא חיתי.
- מסמכים רפואיים מבית החולים מיום 25.02.04 בעניינו של מר חוסין חיתי.
- תמונות התעודות את החבלה בראש.

19. יצויין, כי עד לכתיבת שורות אלו מר תיתי עדיין נמצא בביתו בחופשת מחלה. נכון ליום זה, מר תיתי עדיין סובל מכאבים במקום החתך בראשו המלווים בסחרחורת והפרעות שינה. רצ"ב העתק מאישורי חופשת מחלה¹.

2 ' :60602406 . , .

20. ביום 25/02/04 שהה מר סאלח תיתי יחד עם אמו, גיסתו וקרובי משפחה אחרים בביתו של אחיו, חסן תיתי. יחד עמם, וכאמור לעיל, היו בבית כחמישה ילדים קטנים. לפתע שמע סאלח טריקות בדלת והוא ניגש אל הדלת ופתח אותה. עם פתיחת הדלת התנפלו עליו כמה שוטרים ולאחר כניסתם לבית, הם הכו אותו וגרמו לו לחבלות ולכאבים, כתיאורו:

"ברגע שפתחתי את הדלת הופיעו פתאום כמה אנשי כוחות הבטחון וניסו להיכנס בכח לבית. השוטרים התחילו להכות אותנו באלות. ניסיתי לגונן על האחריים והרמתי את הזרוע שלי. אז חטפתי מכה מאחד השוטרים. אמי באה ורצתה לגונן עלי. היא משכה אותי לאחורה, אולם השוטרים באו והרחיקו אותה ממני. השוטרים החלו להכות את כל חלקי גופי באלות שהיו להם ביד. נפלתי על הרצפה. אחד השוטרים בעט ברגלו על הפנים שלי. שוטר אחר ניסה לבעוט בי ברגלו אך שמת את הידיים שלי על הפנים על מנת להגן עלי פניי. שוטר אחר בעט ברגלי הימנית... כתוצאה מהתנהגותם של השוטרים נגרמו לי חבלות במקומות שונים בגוף. למשך יומיים, בקושי הייתי מזיז את האצבע הקטנה של כף היד הימנית; יש לי כאבים בכתף השמאלית ואני מרגיש כאבים בגב... כמו כן יש לי עדיין כאבים במרפק ידי הימנית. לאחר שהיכו אותי השוטרים, שניים מביניהם החזיקו אותי והוציאו אותי מחוץ לבית. ביקשתי מהשוטרים לעזוב אותי כי לא עשיתי כלום. פתאום בא מלמטה שוטר/חייל עם משקפי ראייה, מבנה גוף רזה, גובה בינוני עד נמוך ואמר לשוטרים "עזבו אותו הוא לא עשה כלום" ומיד הכניס לי את המקל לחזה.²

¹ כל המסמכים רפואיים שיתקבלו לידינו בעתיד ישלחו אליכם בהקדם.

² ראו להלן עדויותיהן של גב' לטיפה תיתי (מתלוננת מס' 3) וגב' מרים תיתי (מתלוננת מס' 4) בכל הנוגע לאירוע תקיפתו של מר סאלח הנ"ל.

21. יש לציין, כי מר סאלח הנ"ל נלקח מביתו כשהוא יחף, לבוש בבגדי הבית וכי השוטרים מנעו ממנו אפילו להחליף בגדים ולנעול את נעליו. רק בסמוך לשעה 17:00 לאותו יום הביאו לו השוטרים נעליים השייכות לעצור אחר שעמד להשתחרר.

22. שלא למותר לציין, כי מר סאלח תיתי נעצר למשך יומיים שבסופם הוא השתחרר ללא תנאים מגבילים.³

3' . . . 0537550196 . . .

23. גבי לטיפה תיתי היתה אף היא בביתו של בנה חסן תיתי. גבי תיתי מספרת בתצהירה כי לאחר שנכנסו אנשי הביטחון את הבית הם החלו להכות את בנה סאלח⁴ באלותיהם. גבי תיתי ניגשה אל בנה סאלח על מנת לחלצו ומשכה אותו מחולצתו פנימה לכיוון הבית.

24. באותו רגע, היכה אחד השוטרים באלה שהיתה עמו בחוזקה על מרפקה של גבי תיתי והנחית עליה מכה נוספת בגב. שני שוטרים החזיקו בה לאחר מכן ודחפו אותה בחוזקה לעבר ספה הנמצאת בסלון הבית. לאחר מכן, נצמדו שני שוטרים אל הגברת לטיפה אשר התחילה לצעוק ולהתחנן שיעזבו את בנה, אשר "לא עשה כלום", כדבריה. אחד השוטרים ירק על גבי תיתי ואמר לה "אל-תקומי, אתם זבל".

רצ"ב תצהירה של גבי לטיפה תיתי הנ"ל.

25. גבי לטיפה הובהלה באמבלונס אל בית חולים נהריה כשהיתה במצב של חוסר הכרה חלקי. בבית החולים זוהתה חבלה במרפקה, היא קיבלה טיפול ראשוני והוזרק "אנסולין" לגופה כתוצאה מעליית רמת הסוכר. עם שחרורה מבית החולים היא נשארה במעקב רפואי אצל רופא אורטופד מאחר שסבלה מכאבים ביד, במרפק ובכתף. אותם כאבים, בנוסף לסחרחורת והחולשה המתמדת ליוו את גבי לטיפה הנ"ל למעלה מחודש לאחר האירוע.

רצ"ב מסמכים רפואיים ואישורי מחלה.

26. חשוב לציין, כי גבי לטיפה הנ"ל היתה אחת העדות על אירוע תקיפתו של בנה, מר סאלח תיתי – מתלונן מס' 2. בתצהירה (פסקות 9-10) מתארת גבי לטיפה את אשר חווה בנה, באומרה:

"... ראיתי את בני סאלח שוכב על הרצפה כשאנשי כוחות הביטחון מכים אותו, בועטים בו בבטן ובגב ולא הפסיקו להכותו באמצעות אלותיהם...האירוע כולו נמשך כחמש-שבע דקות ובסופו השוטרים לקחו את בני".

4' . . . 025815192 . . .

27. גבי מרים תיתי שהתה אף היא בביתו של מר חסן תיתי ביום 25/02/04 בשעות הבוקר. בתצהירה מתארת גבי תיתי כיצד התנפלו השוטרים על ביתו של חסן תיתי והחלו להכות את הנמצאים בבית ללא כל סיבה מוצדקת. כך למשל מתארת הגבי תיתי את הדרך שבה התנפלו השוטרים על אחיינה, מר סאלח תיתי – מתלונן מס' 2:

³ תיק מעצר 1601/04 (שלום-עכו) מ"י נ' תיתי עאדל ואח' (החלטה מיום 26.02.04), ש' צמח. יש לציין כי ביום 13.04.04 פנתה הח"מ אל משטרת כרמיאל בבקשת בירור אודות סגירת תיק החקירה בעניינו של מר סאלח תיתי הנ"ל או הגשת כתב אישום, אולם פניה זו טרם זכתה למענה.
⁴ מתלונן מס' 2, ראו לעיל.

"ביום 25/02/04 הייתי בביתו של אחייני חסן. פתאום שמענו דפיקות בדלת. אחייני סאלח ניגש אל הדלת על מנת לפתוח אותה. הוא הסתכל בעיניתי ואמר כי ישנה אישה הדופקת על הדלת... לאחר שאחייני סאלח פתח את הדלת התנפלו עליו פתאום כמה אנשי כוחות הביטחון וניסו להיכנס אל הבית בכח. אנשי כוחות הביטחון החזיקו באחייני סאלח והתחילו להכות אותו באלות שהיו בידיהם. אז ניגשתי אל אחייני ורציתי להגן עליו. לא נגעתי בשוטרים אלא רק ניסיתי לחלץ את סאלח מידיהם ומהמכות שנתנו לו."

רצ"ב תצהירה של גב' מרים תיתי.

28. משניגשה גב' מרים אל האחייני שלה סאלח וניסתה לחלץ אותו מידי השוטרים, היא הרגישה לפתע מכה חזקה בראשה מאחור. כתוצאה מאותה מכה היא איבדה שליטה ונפלה על הרצפה. גב' מרים לא הצליחה לזהות את השוטר אשר היכה אותה. כעבור רבע שעה מעזיבת כוחות הביטחון את הבית, הובהלה גב' תיתי באמבולנס, כשראשה מדמם, אל המרכז הרפואי "נידאא" שבכפר ומשם לבית החולים בנהריה לצורך קבלת טיפול רפואי והיא שוחררה מבית החולים באותו יום.

רצ"ב תעודת האבחון של חדר המיון.

5 ' , 55847578 , ' .

29. גב' בכרי חפצה באותו יום שבו התרחשו האירועים האלימים לגשת אל ביתו המיועד להריסה של מר יוסף תיתי על מנת לסייע לבני המשפחה במידת הצורך. בדרך לשם היא נתקלה בכמה שוטרים אשר ציוו עליה לחזור על עקבותיה. מאחר והיה עשן סמיך שהתפזר באזור שבו עמדה גב' בכרי היא נסה אל אחד הבתים בכפר, ביתו של מר עלי תיתי, השוכן מול ביתה של לטיפה תיתי (מתלוננת מס' 3).

30. גב' בכרי עמדה בביתו של מר עלי תיתי וצפתה באירועים. פתאום היא הבחינה בבחור צעיר מוריד את חולצתו ומשליך אותה לעברה. משראתה זאת היא החזיקה בחולצה ורדפה אחר אותו בחור על מנת שילבש את חולצתו פן יפגע עורו מהעשן והגז שהתפשטו לכל עבר. ברגעים אלה פנתה אליה גב' לטיפה תיתי (מתלוננת מס' 3) והציעה לה לעלות לבית שבו מצאו בני משפחת תיתי מחסה (ביתו של מר חסן תיתי כאמור לעיל) מחשש שתשאוף עשן וגז. גב' בכרי נענתה לבקשה ועלתה לבית, וכך היא מתארת את אשר אירע לאחר עלייתה אל בית משפחת תיתי:

"עליתי לביתה של גב' לטיפה⁵ נכנסתי פנימה. היו שם כמה אנשים. התחלנו לצפות באירועים מלמעלה. נשארתי אצלה קרוב לחצי שעה שבמהלכה רק הסתכלנו על מה שקורה בחוץ, כל פעם מזוית אחרת... לאחר מכן יצאתי לכיוון מרפסת הבית. כשעמדתי במרפסת ראיתי כמה חיילים מסביב לבית שהיו בדרכם למעלה, איפה שאני נמצאת. אז פחדתי והחלטתי לחזור לביתה של לטיפה ולהיכנס פנימה. הדלת הייתה נעולה ולא יכולתי להיכנס ונשארתי על המדרגות ... פתאום הופיע בפניי אחד החיילים לבוש מדים כחולים, חובש כובע ובידו מקל שחור. אותו חייל, ובטרם הספקתי לדבר אמר לי: "זונה". לא הספקתי להשיב לו ואז הוא צעק לעברי ואמר בקול רם "תסתמי את הפה" והרים את המקל וניסה להכות אותי. אז אני נבהלתי וחזרתי קצת אחורה, מאחורי חבל לתליית כביסה. החזקתי בידי כיסא על מנת להתגונן מהמקל של החייל אותו שוטר חבט את הכיסא במקל שלו וכתוצאה מכך חבל הכביסה נקרע. אז קראו לו כמה שוטרים וביקשו ממנו לעלות לגג. כאשר הרפה ממני אותו שוטר והצטרף לשאר השוטרים

⁵ יש לציין, כי העדה הנ"ל מפנה אל ביתו של מר חסן תיתי כאל ביתה של גב' לטיפה תיתי שהנה אמו. למען הדיוק יצויין, כי מדובר בבניין אחד דו קומתי, כאשר בקומה הראשונה גרים לטיפה וחוסין תיתי (הוריו של חסן תיתי) ובקומה העליונה מתגורר מר חסן תיתי שבביתו התקבלו המתלוננים לעיל.

שקראו לו לעלות, רציתי לחזור לבית שהיתה בו לטיפה. הלכתי לשם ודפקתי בדלת. סאלח, בנה של לטיפה, פתח לי את הדלת. בטרם הספקתי להיכנס לבית הופיעו פתאום מאחוריי כמה אנשי ביטחון וניסו להיכנס בכח אל הבית. השוטרים החלו להכות אותנו באלות. הם נכנסו לבית בכח. ראיתי את השוטרים משכיבים את סאלח [מתלונן מס' 2, ע.ב.]. על הרצפה ומכים אותו באלות ובוועטים בבטנו ובגבו."

6' , 02004322. , - .

31. מר אברההים שובאשי – תיתי (76) הנו תושב הכפר בענה. ביום 25/02/04 עת שנכחו כוחות הביטחון בכפר וסמוך לאחר תחילת פעולות הריסת הבתים ניגש מר שובאשי אל אחד השוטרים וביקש שיאפשר לו לגשת לזירת ההריסות, שכן הבתים המיועדים להריסה שייכים לאחינו. אחד השוטרים שעמד במחסום המשטרתי השיב למר שובאשי: "תסתלק מפה".

32. מר שובאשי, אשר התפלא על האופן שבו דיבר אליו השוטר הנ"ל, אמר לאותו שוטר "אני בן 76 ולא דיברתי איתך בצורה לא נעימה, מדוע אתה עונה לי כך?". אותו שוטר השיב "תסתלק מהר מפה".

33. משהסתובב מר שובאשי לכיוון הכפר הכה אותו השוטר באזור העורף באמצעות אלה שהיתה בידו. כתוצאה מהמכה ראשו דימם ולאחר קבלת טיפול ראשוני בקופת החולים בכפר, הוא פונה לבית החולים בנהריה שם הוא קיבל טיפול רפואי וכדורי הרגעה/משכחי כאבים ושוחרר לביתו באותו יום.

רצ"ב:

- תצהירו של מר אברההים שובאשי.
- מסמכים רפואיים בעניינו של מר שובאשי.

השלכת רימוני גז מדמיע אל תוך בתי התושבים

7' , 05858628 .. (83) ,

34. גבי פאטמה חסארמה הנה קשישה ילידת 1921. ביום 25/02/04 ישבה גבי חסארמה על מיטתה בחדר השינה שלה ושל בתה עזאב אשר היתה במטבח באותה עת. ביתה של גבי פאטמה נמצא במרחק של מאות מטרים מאזור הריסת הבתים. גבי פאטמה הבחינה מבעד לחלון חדר השינה בכמה שוטרים המסתובבים מחוץ לבית. אחד השוטרים צעק לעבר הקשישה וביקש ממנה לפתוח לו את הדלת. גבי פאטמה אשר נבהלה ממראהו של אותו שוטר סימנה לעבר אותו שוטר בידה ואמר לו "לך מפה, לך מפה". בתגובה לכך, ניפץ אותו שוטר ברגלו את שמשת חלון הבית והשליך לעבר גבי חסארמה רימון גז אשר התפרק בין רגליה, שרף חלקים משימלתה וגרם לה כוויות ברגליים מדרגה שנייה. גבי חסארמה מתארת בתצהירה⁶ את אשר עבר עליה באותו יום, כלהלן:

"ראיתי חייל מבעד לחלון שהתחיל לצעוק לעברי ולהגיד "איפתחי, איפתחי". אמרתי לו "לא, לא, לא, לך מפה" בעברית. ואז החייל בעט בחלון, שבר אותו וזרק לעברי חפץ שנדמה לי כי הוא רימון. ראיתי משהו מתגלגל שהגיע עד לבין רגלי ופתאום הבחנתי בשמלה שלי עולה באש. הרגשתי איום ונורא ברגליים. הרגליים שרפו לי מאד. כמו-כן הרגשתי חנק וצריבה

⁶ את דבריה הצהירה הגבי חסארמה בשפה הערבית ותורגמו על-ידי הח"מ לשפה העברית.

בעיניים, באף ובכל הפנים. בתי עזאב באה במהירות ולקחה אותי לביתו של בני ח'ליל שנמצא סמוך לביתי. נכדי בילאל התקשר ישירות למרכז רפואי "נידאא" וקרא לעזרתם... מאז שנכוותי ועד עכשיו אני חשה ברע, הרגליים צורבות ובקושי אני יכולה ללכת. כמו כן, במשך כל הלילה צרבו לי העיניים מהגז שהתפשט מאותו רימון; האף מגרד וצורב; ואני מרגישה קוצר נשימה וכאבים בחזה".

רצ"ב

- תצהיר מטעם הגב' פאטמה חסארמה

- מסמכים רפואיים

35. חיזוק לדבריה של גב' חסארמה ניתן למצוא בתצהירה של בתה, גב' עזאב, אשר היתה בבית באותו יום וראתה במו עיניה כיצד אותו שוטר מצמיד את ראשו לחלון ולאחר מכן משליך רימון אל תוך החדר, בידועו כי ישנה אישה קשישה שנמצאת שם:

" מיד ניגשתי לאמי אשר החלה לומר לחייל בעברית "לך מפה, לך מפה" על מנת להוציא אותה מן החדר. ואז הבחנתי בחיל בועט בחלון חדר השינה, שובר אותו ומשליך חפץ עגול שחור שנראה כמו רימון. אותו "רימון" התגלגל בתוך החדר, פגע בקיר ומשם לרצפה. אז שמעתי פיצוץ וראיתי עשן לבן ואש. החזקתי באמי אשר עמדה ליפול מהמיטה והוצאתי אותה מחדר השינה... הרימון הגיע בין רגלי אמי, התגלגל קצת הצידה והתפוצץ ליד אמי ראיתי את השמלה של אמי קרועה כתוצאה מהתפוצצות הרימון וכי אמי נכווה בשתי רגליה. העשן שיצא מהרימון התפשט בכל הבית וגרם לי ולאמי צריבות."

רצ"ב תצהירה של גב' עזאב חסארמה.

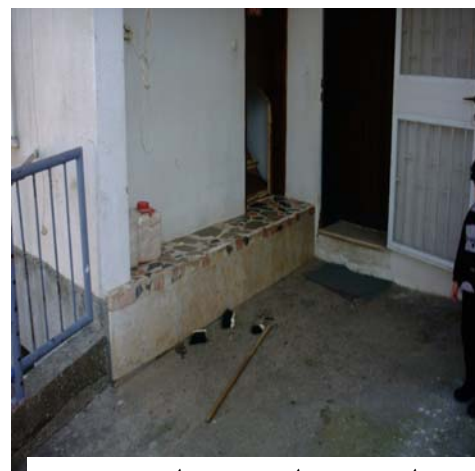
36. יש לציין, כי בנוסף להשלכת הרימון לעבר הקשישה הנ"ל, השוטרים פרצו אל חדר בנה של גב' חסארמה הנמצא סמוך לדלת הכניסה לבית שלה, שברו את דלת החדר, שברו את חלונות התריס וחיטטו בדברים שנמצאו בו.

שרידי הרימון שהתפוצץ בחדרה של גב' פאטמה חסארמה

תמונה עליונה מצד שמאל: גב' חסארמה ובה נראות רגליה החבושות
תמונה עליונה מצד ימין: החלון שנופץ על-ידי השוטר.
תמונה תחתונה: שרידים של רימונים שהתפוצו בפתח ביתה של גב' חסארמה.

דלת הכניסה לחדר בנה של גב' חסארמה אשר נשברה על-ידי אנשי המשטרה

חבלות קשות

056249113 . . ,

8 :

37. מר אחמד בכרי, הנו תושב הכפר בענה ובעבר כיהן כחבר מועצת הכפר. ביום 25/02/04 ניגש מר בכרי אל מועצת הכפר בענה. בבניין המועצה היו באותה עת עשרות מתושבי הכפר אשר היו מודאגים מהאירועים המתחוללים בחוץ.
38. נוכח המצב המתוח ששר בכפר באותו יום, וקולות פיצוצי הרימונים שנשמעו ללא הרף, החליט מר בכרי יחד עם ראש המועצה לקחת יוזמה ולצאת לכיוון השוטרים ולנסות לשכנעם לסגת מן הכפר או לכל הפחות להפסיק את השלכות רימוני הגז שהושלכו לכל עבר באופן שהעיק והפריע לתושבי הכפר לרבות אלה השוכנים במרחק של קילומטרים מזירת ההריסות.
39. מר בכרי יצא יחד עם ראש המועצה, מר אחמד דבאח לכיוון שבו הצטופפו עשרות שוטרים אשר ביקשו למנוע מהתושבים להתקדם לכיוון זירת ההריסות. רבים מתושבי הכפר המודאגים הלכו בעקבותיהם. משהגיעו לאותו מקום החל ראש המועצה לדבר עם כמה שוטרים כשמר בכרי מדבר עם שוטרים אחרים, וכך הוא מתאר את השתלשלות העניינים מרגע זה ועד לפציעתו :

"אני פניתי אל כמה מהשוטרים וביקשתי מהם לחדול מזריקת רימוני גז. אמרתי לשוטרים כי אין כל צורך להלהיב את הרוחות הרי אף אחד מהתושבים לא מפריע לעבודות ההריסה. הצעתי לשוטרים לדאוג ולהחזיר את התושבים לבתים ולהרחיקם מזירת האירוע... בעודי מדבר עם השוטרים הגיע שוטר מאחורה, כנראה קצין, החזיק בי, דחף אותי לכיוון השוטרים ואמר להם "תעצרו אותו". השוטרים משכו אותי לכיוון שלהם והחלו להכות אותי. אני לא זוכר מספר מדוייק של השוטרים, אולם אני זוכר כי היו יותר משלושה - ארבעה. השוטרים החלו להניע אותי ולבעוט בי מכל צד מרוב חבטות נפלתי על הרצפה. השוטרים לא הרפו ממני. הם המשיכו להכות אותי במקלות בצבע שחור שהיו בידיהם. היכו אותי בכל אזורי הגוף. הם גם בעטו ברגליים, בחזה, בראש באזור האגן והבטן. ניסיתי להגן על פניי בידיים שלי, אולם לא הצלחתי מרוב המכות שהנחיתו עליי. ניסיתי להרחיק את השוטרים שהיו מעליי אולם לא הצלחתי.

רצ"ב תצהיר מטעם מר אחמד בכרי.

40. גב' מתה בדראן, אשר עמדה על מרפסת הבית של אחותה הנמצא קרוב מאד למקום שבו הוכה מר בכרי, מספרת בתצהירה כי :

"... בשלב מסוים ראיתי את יו"ר מועצת הכפר מר אחמד דבאח ואנשים רבים אחרים מתקדמים לעבר אנשי כוחות הביטחון. מולי ראיתי כמה אנשים של כוחות הביטחון עומדים בשורה אחת באופן שחסמו את הגישה לכיוון שבו נהרסו הבתים. יו"ר מועצת הכפר מר דבאח התקדם לעבר אנשי כוחות הביטחון. ראיתי גם את מר אחמד בכרי הולך לידו. יו"ר המועצה ומר אחמד בכרי עמדו מול אנשי הביטחון וראיתי אותם מדברים אתם. פתאום ראיתי כמה מאנשי הביטחון מושכים את אחמד קאסם בכרי. אחמד נפל על הרצפה והשוטרים החלו להרביץ לו בידיהם ובמקלות שהיו להם. ראיתי

אותם בועטים בו ברגליים. בשלב מסויים השוטרים הפסיקו.ראיתי אדם שהגיע והרים את אחמד מהרצפה. אחמד נשען על אותו איש".

רצ"ב תצהירה של גב' מתה בדראן.
ראו גם: תצהירו הרצ"ב של מר אברהים ח'טיב.

תיעוד תקיפתו של מר בכרי (שוכב מתחת לרגלי השוטרים). ראו סימון באדום⁷

41. לאחר שהרפו השוטרים ממר בכרי, תושבים מהכפר ניגשו לעזרתו. מר בכרי הובהל באמצעות רכבו של אחד התושבים (מר אברהים ח'טיב – ראו תצהירו הרצ"ב) אל קופת חולים הנמצאת בכפר, שם קיבל טיפול רפואי ראשוני ובתכוף לכך הוא הובהל בניידת טיפול נמרץ לבית חולים לגליל המערבי בנהריה.

42. בסביבות השעה 11:00 הגיע מר בכרי אל בית החולים, שם נעשו לו בדיקות וצילומים שונים. דוח"ות האבחון הראשוניים הצביעו, בין היתר, על חתך בצורת משולש בקרקפת; חתך בגבה השמאלית באורך 3 ס"מ, נפיחות והמטומה מסביב לעיניים וחשך לשבר בארובת עיניים מימין, שטף דם בעין שמאל, שבר באף וסטייה לצד ימין, דמום יבש באף, רגישות במשוש, המטומה בגב, נפיחות והמטומה באגודל ימין. בנוסף לאמור לעיל התלונן מר בכרי באותו יום על כאבים בחזה, מצד שמאל, ומאוחר יותר (8.03.04) ולאחר עריכת בדיקות נוספות נתגלו אצלו שברים בצלעות 6,7,8 מצד שמאל. יש לציין, כי מר בכרי עדיין נמצא במעקב וטיפול רפואי צמוד.

רצ"ב מסמכים רפואיים

מר אחמד בכרי, תמונה חזתית

⁷ תמונה מיום 25.02.04, באדיבות העיתונאי קאסם בכרי.

אחמד בכרי: חתך בראש

מר בכרי: סימני האלימות בגב

02310630 . . .

9

43. מר סלאח דבאח היה בין האנשים שהצטרפו אל אחמד בכרי ויו"ר המועצה בדרכם לבוא בדברים עם פקודי המשטרה על מנת להרגיע את הרוחות. אנשי המשטרה התנפלו על מר דבאח והיכוהו ללא כל סיבה מוצדקת כמפורט להלן:

"לאחר מכן המשכנו לצעוד לכיוון מחסום מאוייש על-ידי שוטרים. כמה שוטרים עמדו בשורה אחת על-מנת לחסום את הגישה אל מקום ההריסות. פתאום שמתי לב כי מצד ימין עמד עומר קאסם וניהל ויכוח עם אחד מאנשי כוחות הביטחון. פתאום ראיתי באויר רימון בצבע שחור (עגול) אשר התפוצץ מאחורינו. הפיצוץ שאירע יצר אווירה מתוחה והיה המון רעש בעקבות זאת. אני הרגשתי פחד ולא ידעתי מה לעשות. פתאום ראיתי בחור שעמד מאחוריי מנסה להתקדם לכיוון השוטרים. הסתובבתי לעברו ודחפתי אותו אחורה. בטרם הספקתי לסובב את עצמי שוב לכיוון השוטרים מישוה מביניהם הנחית עלי מקל. כתוצאה מאותה מכה נפלתי על הרצפה. הרגשתי סחרחורת איומה וקמתי על מנת לברוח. לא ידעתי מה לעשות. מייד לאחר שקמתי שוב הנחיתו עלי מכה במקל ושוב נפלתי על הרצפה. איך שנפלתי על הרצפה החלו כמה אנשים מאנשי הביטחון לבעוט בי ברגליהם בכל הגוף במיוחד באזור החזה והמותניים. כששמתי את ידי על ראשי הרגשתי נפיחות בשני האזורים שבהם נתנו לי מכה. הצלחתי להיחלץ מרגליהם של אנשי הביטחון וברחתי בריצה מרגליהם. לאחר עשרה מטרים התיזו לעברי זרם מים חזק. המכונית עם מיכל המים היתה במרחק של 4-5 מטר ממני. זרם המים העיף אותי לכיוון קיר אבן. ראשי פגע בקיר בעוצמה "

רצ"ב :

- תצהירו של מר סלאח דבאח.
- תצהירו של מר זיאד תיתי אשר ראה את מר דבאח שוכב על הרצפה.
- תצהירו של מר מוחמד דבאח אשר היה עד לפגיעתו של מר סלאח דבאח על ידי כוחות הבטחון.

44. מר סלאח דבאח הועבר אל בית חולים נהריה שם התגלה אצלו שבר דחוס בגולגלת ופצע קרוע במצח. עקב כך הוא הועבר בדחיפות אל בית חולים רמב"ם. נוסף לחבלה בראשו התגלו אצל מר דבאח חבלות שונות בגופו. מר דבאח אושפז בבית החולים למשך 4 ימים ונמצא במעקב רפואי צמוד עד ליום זה.

רצ"ב מסמכים רפואיים

סלאח דבאח: סימני חבלה בגוף

סלאח דבאח – שבר דחוס בגולגולת

אי מתן סיוע והערמת קשיים על ההורים בחילוץ הילדים מהגנים

28255511 , : '10:

45. תושבי הכפר הוכו בתדהמה בבוקר יום 25/02/04 נוכח כניסתם הפתאומית של אנשי כוחות המשטרה אשר הגיעו בהמוניהם אל הכפר והשליכו כמויות אדירות של רימוני גז מדמיע לכל עבר לרבות המקומות המרוחקים. עשרות אנשים פונו אל בתי החולים והמרכזים הרפואיים בכפר, כתוצאה משאיפת הגז.

ראו: תצהירה של גב' שיפאא תיתי לעיל, בו היא מתארת את הידדרות מצב אמה הקשישה כתוצאה משאיפת הגז כשהיתה בביתה.

46. המקרים המדאיגים ביותר אירעו בקרב הילדים שהיו בגנים בזמן התרחשות האירועים. כמויות רימוני הגז שהושלכו בשעות הבוקר לכל עבר, לא פסחו על גני הילדים. למותר לציין, כי די היה בשמיעת קולות רימוני הגז כשהם מתפוצצים על מנת לזרוע אימה ובהלה בקרב הילדים, הגננות וההורים המודאגים אשר סרו בבהלה אל הגנים על מנת לאסוף את ילדיהם הקטנים.

47. גב' פאטמה בכרי, גננת במקצועה, מתארת כיצד הערימו אנשי המשטרה קשיים על ההורים אשר באו לאסוף את ילדיהם ואף חסמו את דרכם בכניסה אל הגן. לא זאת אף זאת, אנשי המשטרה לא הציעו אף עזרה בחילוץ הילדים, שהחלו להיחנק משאיפת הגז, חרף תחנוני הגננות לכך. וכאילו לא די בכך. אנשי המשטרה שהצטופפו בפתח הגן ביזו את הגננות שבאו לבקש עזרה, בניבולי פה וביטויים גזעניים ומשפילים. כך מתארת גב' פאטמה בכרי הנ"ל את אשר אירע בגן הילדים באותו יום:

" עם הגעתי לגן הילדים ראיתי את סייעות הגן מרימות על ידיהם את ילדי הגן ורצות בבהלה. שמעתי את ליילה (אחת הסייעות) צועקת בבהלה "הילד הולך למות, הילד הולך למות". רצתי לכיוון הגן. היה מלא עשן לבן בחוץ. שאפתי כמות מרובה של גז. משהגעתי לגן התחלתי להוציא את הילדים למכוניות שהיו בחוץ. הוצאתי כמעט את מחצית הילדים. ולאחר שראיתי כי אין עוד מכוניות שיסיעו את התלמידים ניגשתי אל קבוצת חיילים שעמדו בחוץ וביקשתי להיכנס לרכב על מנת להסיע כמה ילדים הביתה. אחד החיילים (בן העדה האתיופית) סירב לאפשר לי לעלות לרכב שלי בטענה כי הדרך חסומה ואין אפשרות לעבור. אמרתי לחייל, כי יש דרך פתוחה וכי הילדים שלי נחנקים. הוא אמר: "תני להם חלב, אני לא יכול לעזור". בהמשך אמרתי לחיילים כי הגננת העובדת איתי בהיריון וביקשתי שיזמינו אמבולנס והם סירבו בטענה כי אין אפשרות להביא אמבולנס... במהלך חילופי הדברים עם החיילים הם קיללו אותי במילים גסות כמו: "רוחי [לכי בערבית, ע.ב.] מין הון יא מחבלים; אנחנו נהרוס לכם את כל הבתים; "כוס אמכ"; "שרמוטה"; "ערבים חרא". אחד החיילים המשיך לקלל אותי ולהגיד: "יא-זונה" כיוון את הרובה אליי והצמיד אותנו לגופי וניסה לתקוף אותי. באותה עת הגיע גיסי אחמד וחצץ ביני לבין החייל. מצבי היה באותה עת גרוע. סבלתי מקוצר נשימה וחנק רב... יצאתי אני בעלי ועולא מהגן. חשתי ברע, כך גם עולא. הזמנו אמבולנס. האמבולנס אסף אותנו בדרך... הגענו לבית החולים, עברתי בדיקות דם. שמו לי אנהלציה, שוחררתי לאחר שעתיים. הרופא המליץ מנוחה יומיים ומעקב."

רצ"ב:

- תצהירה של גב' פאטמה בכרי.
- תעודות ומסמכים רפואיים.

48. חשוב לציין, כי מצבו הבריאותי של אחד הילדים בגן התדרדר עד כדי אישפוז בבית החולים. ממר קאסם בכרי, אביו של אותו ילד⁸, נמסר לח"מ כי באותו יום טלפנו אליו מכרים והודיעו לו, כי מצבו הבריאותי של בנו התדרדר מאד כתוצאה משאיפת הגז. האב מיהר אל גן הילדים וביקש מהשוטרים לאפשר לו לעבור על מנת לסייע לבנו מוהנד, בן השלוש שנים וחצי. השוטרים סירבו לאפשר לו זאת ומנעו את כניסת האב. לדברי מר בכרי, רק לאחר המתנה ממושכת התאפשר לו לגשת לגן ולאסוף את בנו שבינתיים פונה לבית החולים.

ראו גם: סע' 20-19 לתצהירה של גב' פאטמה בכרי, בנוגע לאוחו ילד.

49. אירועים דומים התרחשו בגן ילדים אחר המנוהל על-ידי משפחת תיתי מהכפר בענה. גב' ס' הנה גננת במקצועה וביום האירועים היא היתה יחד עם הילדים בגן. יש לציין, כי גב' ס' סרבה לחשוף את שמה לצורך תלונה זו, וזאת מחשש "להתנכלות עתידית בה מצד הרשויות", כלשונה. בשיחתה עם הח"מ תיארה אותה גננת את אשר עבר עליה ביום 25.02.04. לדבריה, באותו יום היא היתה יחד עם הילדים בגן. לפתע היא הבחינה בכמה שוטרים מתקרבים לכיוון גן הילדים. גב' ס' פנתה מבעד לחלון אל אחד השוטרים וביקשה ממנו להתרחק מהגן או לפחות לאפשר לה לפנות את הילדים הביתה, וזאת מחשש לשלומם. בתגובה לפנייתה השוטר קילל אותה והשליך רימון גז אל הגן. רימון הגז פגע בשמשת חלון הגן, ניפץ אותו אולם בנס לא חדר פנימה. מעשהו של אותו שוטר, גרם לבהלה ולפחד גדול בקרב הגננות אשר מיהרו להרגיע את הילדים שהחלו לצרוח ולבכות.

שמשת חלון הגן שנופצה על-ידי השוטרים

אי חוקיות התנהגות אנשי המשטרה

שימוש מופרז ובלתי סביר בכח ובאמצעי פיזור המונים

50. מרבית עדויותיהם של תושבי הכפר בענה מצביעות על הכמויות האדירות של רימוני ההלם והגז המדמיע שהושלכו לעבר התושבים ובתייהם. התושבים התלוננו על כי אנשי המשטרה החלו להשליך רימוני גז לכל עבר וממרחקים קטנים ללא כל סיבה מוצדקת. חשוב לציין, כי רימוני הגז הגיעו עד לבתים ולגני ילדים אשר נמצאים במרחק רב מהמקום שבו בוצעו פעולות הריסת הבתים.

⁸ פרטיו של האב לצורך זימון למתן עדות, נמצאים ברשימת העדים הרצי"ב.

רימוני גז אשר הושלכו ליד בית מגורים

51. החמור מכך הוא, כי אנשי המשטרה לא היססו להשליך רימוני הלם וגז מדמיע אף לעבר הבתים חרף העובדה כי לא נשקפה סכנה מיידית לחייהם. רימוני הגז חדרו אל תוך הבתים וגרמו נזקים כבדים. המקרה של גב' פאטמה חסארמה, (מתלוננת מס' 7), מעיד על חומרת התנהגותם של אנשי המשטרה בהקשר זה ועל השימוש "הפרוע" שעשו בסמכותם.

52. ההנחה הבסיסית אמורה להיות, כי השימוש ברימון גז מדמיע יעשה בזהירות מרובה ולאחת משתי מטרות: פיזור המונים אשר התקהלותם מפרה את הסדר הציבורי ובמקרים קיצוניים יותר על מנת למנוע סכנה מוחשית. לא יעלה על הדעת ששוטר יטול לעצמו את הסמכות להשתמש באמצעי זה ככל העולה על רוחו, אימתי שיחפוץ בכך וללא כל בקרה או פיקוח. השלכת רימונים לעבר בתיים של התושבים נעשתה תוך חריגה מופלגת מסמכותם של השוטרים דבר אשר מהווה מעשה בלתי חוקי בעליל.

53. ודוק. אין בעובדה כי רימוני הלם וגז מדמיע אינם נמנים על אמצעי הלחימה הקטלניים כדי לרכך או להפחית מחומרת התנהגותם הלא חוקית של השוטרים. שמירה על כבודם של האזרחים וזכותם לשלמות גוף מחייבת שימוש מזערי ומצומצם בכל אמצעי שיש בו פגיעה בגוף ובנפש, לרבות נגד מפרי סדר, ועל אחת כמה וכמה כנגד תושבים היושבים בביתם לתומם. בעניינה של גברת חסארמה מדובר בפעולה בלתי חוקית שנעשתה תוך חריגה מסמכות אשר גרמה נזקים גופניים (כוויות) ולנזקים לרכוש הבית; דבר אשר הופך את חומרת התנהגות המשטרה לכפולה ומשולשת. השלכת כמויות גדולות של רימוני הגז אל הבתים באופן שנעשה על-ידי השוטרים בכפר בענה, הנו מעשה חמור, בלתי חוקי ובלתי סביר באופן קיצוני.

חיפוש, עיכוב ומעצרים בלתי חוקיים

54. מהאמור עד כה עולה, כי מלבד הנזקים שגרמו אנשי כוחות המשטרה כתוצאה מהשלכת רימוני הגז חלק מהנזקים נגרם תוך כדי ביצוע חיפוש בבתים⁹; עיכוב ומעצר כמה תושבים. תיאור הדרך שבה נעשו החיפושים, העיכובים והמעצרים לא מותיר ספק, כי פעולות אלו נעשו בניגוד מוחלט להוראות החוק תוך רמיסת זכויותם החוקתיות של המתלוננים לחירות אישית, כבוד ולשלמות גופם כמבואר דלהלן:

⁹ דוגמא לכך הנה החיפוש שנעשה בחדר בנה של גב' פאטמה חסארמה, לעיל, מתלוננת מס' 7.

חיפוש בלתי חוקי – ביתה של גב' פאטמה חסארמה – מתלוננת מס' 8

55. הכלל הוא, שאין לשוטרים סמכות להיכנס לתחומם של חצרים ובכלל זה בתים של אנשים ולערוך חיפוש בהם שלא בהסכמת מחזיקם אלא בתנאים הקבועים בחוק. על-פי סעיף 25 לפקודת סדר הדין הפלילי, (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], תשכ"ט – 1969, שוטר יוכל להיכנס לחצרו של אדם ולערוך חיפוש ללא צו אך במקרה שלשוטר יש יסוד להניח שמבצעים באותו חצר/בית פשע; פשע בוצע זה מקרוב; תופש/אדם¹⁰ שנמצא במקום הבית פנה לעזרת המשטרה או שהשוטר רודף אחרי אדם נמלט. החיפוש {בין אם על-פי צו או בלעדיו} אמור להיערך בפני עדים אשר אינם שוטרים (סעיף 26 לפסד"פ) זולת אם:

א. לא ניתן בנסיבות הענין ובגלל דחיפותו לערכו כאמור; נסיבות הענין

וטעמי דחיפותו יפורטו בפרוטוקול שייערך;

ב. שופט הרשה לערכו שלא בפני עדים;

ג. תופש הבית או המקום שבו נערך החיפוש, או אחד מבני ביתו הנוכחים

שם, ביקש לערכו שלא בפני עדים; הבקשה תפורט בפרוטוקול שייערך.

56. לענייננו, וכעולה מדבריה של גב' פאטמה חסארמה בצירוף התמונות הרצ"ב, ביצעו כוחות המשטרה חיפוש בחדר השינה וחיטטו במסמכים ובחפצים השונים של הבן באמצעות פריצת דלת הכניסה לחדר¹¹, בהעדר צו של בית משפט; ללא נוכחות הבעלים וללא נטילת הסכמתם לכך. למותר לציין, כי בנסיבות המקרה כפי שתוארו לעיל יהא זה בלתי אפשרי אפילו להניח, כי לאותו שוטר אשר ביצע את החיפוש הבלתי חוקי, היה בסיס לחשוד כי בביתה של גב' חסארמה מבוצע פשע או עומדים לבצע פשע!

57. יתירה מזו. אף אם נניח, כי ניתן היה לערוך את החיפוש ללא צו בנסיבות העניין, הרי גם אז לוקה התנהגות המשטרה באי חוקיות. שכן, החוק מחייב נוכחות שני עדים – שאינם שוטרים – בעת החיפוש ולא, שומה היה על השוטרים לערוך פרוטוקול המתעד ומפרט את דחיפות העניין.

58. בהתנהגותם המתוארת לעיל חרגו השוטרים מסמכותם הקבועה בחוק ופגעו שלא כדין בזכותם החוקתית של המתלוננת מס' 7 ובנה לקניין. על פי סעיף 3 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו "אין פוגעים בקניינו של אדם". פגיעה בזכות לקניין תעשה לפי חוק ובכפוף לתנאי פיסקת ההגבלה. פגיעה בקניינו של אדם ללא רשותו ובהעדר הרשאה שבדין מהווה אף פגיעה בכבודו ובאוטונומיה של רצונו "לא הוא עוד המחליט על מה שיעשה בשלו, אלא השלטונות מחליטים במקומו"¹².

עיכוב ומעצר בלתי חוקי – בית משפחת תיתי¹³

59. מתצהיריהם הרצ"ב של חמשת המתלוננים מבני משפחת תיתי עולה, כי עם פתיחת דלת הבית התפרצו אנשי המשטרה אל תוכו והחלו להכות באלותיהם כמעט את כלל הנמצאים בבית. שוטרי המשטרה לא הזדהו, לא ווידו את זהות האנשים הנמצאים בבית, שכן איש מביניהם לא נתבקש להזדהות, ולבסוף הם גררו בכח ותוך הפעלת אלימות את בני המשפחה סאלח וחוסין תיתי (להלן: "המתלוננים")¹⁴.

¹⁰ במידה ויש יסוד להניח שמבוצעת שבמקום עבירה.

¹¹ ראו התמונה לעיל.

¹² ראו: ח. כהן "ערכיה של מדינה יהודית ודמוקרטית: עיונים בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו" ספר היובל של הפרקליט, תשנ"ד 9, 26.

¹³ מתלוננים: מר חסין תיתי (מתלונן מס' 1) ומר סאלח תיתי (מתלונן מס' 2).

¹⁴ יש לציין, כי מר עאדל תיתי גם הוכה על ידי השוטרים ואף נעצר אולם למצער לא יכולנו לאתרם לצורך גביית עדות והגשת תלונה. מכאן ובכל הנוגע לעניין העיכוב והמעצר, ההתייחסות תהא אך למלוננים 1+2.

60. מתיאור השתלשלות הדברים עם מר חוסין תיתי (*מתלונן מס' 1*) ניתן להבין, כי הוא רק עוכב לכמה שעות בגי'פ המשטרה וברחוב. וכפי שעולה מתצהירו של מר סאלח תיתי (*מתלונן מס' 2*), הרי בעניינו מדובר במעצר אשר הוארך למשך יומיים שבסופם הוא שוחרר ללא תנאים. שלא למותר לציין, כי אנשי המשטרה חרגו באופן קיצוני מסמכויותיהם על-פי החוק לעכב או לעצור אדם וביצעו פעולות בלתי חוקיות, הן בעניינו של מר סאלח תיתי (מעצר) והן בעניינו של מר חוסין תיתי (עיכוב). כפי שיובהר להלן.
61. **עיכוב בלתי חוקי**: על-פי סעיף 67 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996, (להלן: "חוק המעצרים"), לשוטר נתונה הסמכות להגביל את חירותו של אדם לנוע באופן חופשי, בשל חשד שבוצעה עבירה או כדי למנוע ביצוע עבירה. סעיף החוק הנ"ל קובע באופן מפורש כי שוטר מוסמך לעכב אדם מקום שהיה לשוטר חשד סביר, כי אותו אדם ביצע עבירה או כי אותו אדם עומד לבצע עבירה העלולה לסכן את בטחונו של אדם אחר או של הציבור. מטרת העיכוב הנה לצורך בירור זהותו של האדם או חקירתו במקום העיכוב. ובמקרים ששוטר מבקש מחשוד להלוות עמו לתחנת המשטרה יש להוכיח כי החשוד עומד לבצע עבירה ברמה של הסתברות גבוהה או ישנו חשד כי ביצע עבירה וכי בירור זהותו של החשוד לא היה מספק בנסיבות העניין.
62. על-פי ההלכה הפסוקה אין די להסתפק ברמת חשד סתמית או תחושות בטן כאלו או אחרות אלא נדרשת רמת חשד ממשית המקימה בסיס להנחה שהנעכב עבר עבירה.¹⁵
63. לא ברור ולכל הרוחות איזה חשד סביר עוררו המתלוננים בהיותם בביתם או איזה עבירה הם ביצעו או עלולים היו לבצע שיכולים להצדיק עיכובם, תוך הפעלת אלימות, בצורה שנעשתה על ידי השוטרים. מהאמור לעיל עולה, כי עיכובם של המתלוננים נעשה שלא כדין ותוך חריגה גדולה מהוראות החוק הברורות לכל.
64. **מעצר בלתי חוקי**: סעיף 23 לחוק המעצרים קובע מפורשות, כי שוטר מוסמך לעצור אדם, ללא צו בית משפט, אם יש לו יסוד סביר לחשד שאותו אדם עבר עבירה בת מעצר וכי הוא סבור בשל כך שהוא עלול לסכן את בטחונו של אדם או של הציבור ו/או לא יופיע להליכי חקירה ו/או שחרור החשוד יביא לידי שיבוש הליכי חקירה.
65. זאת ועוד. הלכה פסוקה היא, כי בסמכות המעצר ייעשה שימוש רק כמוצא אחרון, וכי ככלל אין לעשות כן קודם שמוצתה סמכות העיכוב.¹⁶ בעניינו של מר סאלח ברור כי השוטרים השתמשו בסמכותם לעצור בטרם מיצו את סמכותם לעיכוב. די בעניין זה כדי להפוך את מעצרו לבלתי חוקי בעליל. ולחילופין, וגם אם נניח כי סאלח תיתי אכן עוכב בטרם מעצרו הרי מהאמור לעיל ברור כי עיכובו לא היה כדין ומכאן הופך מעצרו, מניה וביה, לבלתי חוקי.
66. כעולה מתצהיריהם של מר חוסין וסאלח תיתי, שניהם לא נתבקשו אפילו להזדהות בפני השוטרים. השוטרים התפרצו אל הבית בהפגנות אכזריות, הפעילו אלימות נגדם והוציאו אותם בכח מביתם אל הגי'פ המשטרה. לא ברור עד כמה מאין עלה החשש, אם בכלל היה, ועל סמך מה. הדעת נותנת להאמין, כי התפרצותם של השוטרים אל הבית נעשתה בהסתמך על תחושות בטן סתמיות בלבד אשר רחוקות מלהיות מבוססות איתנה.
67. יתירה מזו. גם אם נניח כי בעניינם של שני המתלוננים התקיים החשד הסביר הנחוץ לצורך ביצוע העיכוב או המעצר הרי האופן שבו בצעו השוטרים את העיכוב והמעצר משמיט את הבסיס החוקי של התנהגותם והופך אותה לבלתי חוקית בעליל. על-פי סעיף 24 לחוק המעצרים (בעניין המעצר)

¹⁵ ראו: י' קדמי, על סדר הדין בפלילים, חלק 1, מהדורה מעודכנת, 2003, 4-5.

¹⁶ ראו בעניין זה: רע"פ 11327/03 טורי רן דוד נ' התובע הצבאי הראשי, (טרם פורסם), ניתן ביום 15.01.04.

וסעיף 72 (א) לחוק הנ"ל העוצר/מעכב אדם יזהה את עצמו תחילה בפני החשוד, בציון שמו או כינויו הרשמי והיותו שוטר או עובד ציבור, יודיע לו מיד שהוא עצור/מעוכב ויבהיר לו את סיבת המעצר/העיכוב בהקדם האפשרי.

68. על-פי סעיף 5א (א) לפקודת המשטרה [נוסח חדש], תשל"א-1971, שוטר שהוא לבוש מדים יענוד תג זיהוי גלוי לעין הנושא את שמו ושם משפחתו. על החובה להודיע לחשוד על המעצר או העיכוב והסיבה לך לא ניתן יהא להתנות¹⁷. מילוי אחר חובת השוטר להזדהות הנו תנאי לחוקיות המעצר/העיכוב. אי מילוי אחר חובה זו מקימה למעוכב/עצור את הזכות להתנגד לאותו מעצר / עיכוב.¹⁸

69. ובעניינם של המתלוננים (1+2) איש מבין השוטרים לא הזדהה לא כל שכן ענד תג זיהוי. מה גם, כי סיבת מעצרו/עיכובם לא היתה ידועה למתלוננים¹⁹. ויודגש, כי חרף העובדה כי מר חוסין תיתי (מתלונן מס' 1) הפציר רבות באחד השוטרים להזדהות בפניו אך האחרון סרב לעשות זאת. בתשובה לבקשותיו החוזרות והנשנות של מר חוסין תיתי השיב אותו שוטר, כי "מי אתה על מנת שאזדהה בפניך"²⁰.

70. הנה כי כן, ובהסתמך על האמור לעיל, השוטרים עשו שימוש לרעה בסמכותם לעכב ולעצור חשודים; פעלו מתוך תחושות בטן ולא חשד מבוסס, לא הזדהו ואף מיאנו להזדהות וביצעו עיכובים ומעצרים באופן בלתי חוקי בעליל.

הפעלת כח בלתי סביר קודם ובמהלך העיכוב והמעצר

71. אי חוקיות התנהגותם של השוטרים הגיעה לשיאה בהפעילם כח בלתי סביר קודם לעיכוב ולמעצר ובמהלכם. בתצהיריהם של המתלוננים 1, ו-2 הם הדגישו ביתר שאת את האופן שבו הם הוכו החל בבית, עובר לדרך אל הגייפ המשטרתי וכלה ברחוב בזמן שראשו של אחד מהם (מר חוסין תיתי) היה מדמם.

72. על-פי סעיף 19 לפקודת סדר הדין הפלילי סמכות פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], תשכ"ט-1969 "מי שמוסמך לעצור אדם חב מעצר רשאי להשתמש בכל אמצעי סביר הדרוש לביצוע המעצר, אם האדם מתנגד למעצר או מנסה להתחמק ממנו".

73. **ראשית**, חובה עלינו לציין, כי סמכות השימוש ב- "כח סביר" על-פי לשונו של אותו סעיף הנה מצומצמת רק לצורך ביצוע מעצר ואין היא ישימה לעיכוב. מכאן, הרי ברור, כי השוטרים לא היו מוסמכים כלל להפעיל כח לרבות סביר, כלפי שני המתלוננים שכאמור חובה היה, בנסיבות המקרה, לעכב אותם תחילה.

74. **שנית**, ובענייניו של מר סאלח תיתי, שכאמור נעצר, השוטרים לא היו מוסמכים להפעיל כל מידה של כח כלפיו היות ואנשי המשטרה הפרו את הוראות החוק בכל הנוגע לחובת ההזדהות וענידת התג, דבר אשר הפכם לנעדרי סמכות, הן לגבי המעצר והן לגבי הפעלת הכח "הסביר" על-פי חוק.

75. למותר לציין, כי למר סאלח היתה הזכות להתנגד לאותו מעצר היות ואיננו חוקי. מה גם שהכח שהופעל כלפי שני המתלוננים הנ"ל רחוק מאד מלהיות "סביר". הזכות להתנגד למעצר בלתי חוקי

¹⁷ יש לציין, כי על-פי סעיף 24 ב' לחוק המעצרים וסעי' 5 א (ה) קיימות נסיבות מסויימות וחריגות, שבהן ניתן לדחות את עניין הזדהות השוטר מול החשוד, אולם משחלפו אותן נסיבות השוטר חייב להזדהות בפני החשודים, דבר אשר לא נעשה בענייננו כלל וכלל.

¹⁸ ראו: מאיר אברגיל נ' מ"י, פ"ד לח (3), 365.

¹⁹ יש לציין כי בענייניו של מר סאלח תיתי (מתלונן מס' 2) סיבת מעצרו הובהרה לו רק לאחר מעצרו בתחנת המשטרה.

²⁰ ראו: תצהירו של מר חוסין תיתי. זה המקום לציין, כי בנוסף לחובת ההזדהות מול המעוכב חלה על השוטרים חובת דיווח על העיכוב, דבר אשר ספק אם נעשה בענייניו של המתלונן מס' 1.

– לאמור: לפגיעה שלא כדין בזכות החשוד החוקתית לחופש תנועה, הנה פועל יוצא של זכותו של החשוד החוקתית לחירות אישית. הכלל הוא, כי שמורה לאדם שמבקשים לעצרו *שלא כחוק*, הזכות להתנגד לאותו מעצר. "זכות ההתנגדות כוללת לא רק הזכות "הסבילה" להתחמק – ואפילו לברוח – מן המעצר אלא גם את הזכות "הפעילה" להתנגד למעצר בכח סביר".²¹

76. ולחילופין, וגם אם נניח כי היה בסיס מוצק לביצוע פעולות המעצר והעיכוב, שומה היה על השוטרים לבצעם באופן שיבטיח שמירה מירבית על כבודם וזכויותיהם של המתלוננים דבר המתחייב מדיני המעצרים עצמם ותחולת חוק יסוד כבוד האדם וחירותו ובעיקר עקרון המדתיות. על-פי סעיף 1 (ב) לחוק המעצרים "מעצרו ועיכובו של אדם יהיו בדרך שתבטיח שמירה מרבית על כבוד האדם ועל זכויותיו". תכליתו של חוק המעצרים הנה לצמצם ככל הניתן את הפגיעה בחירותם של חשודים וזאת בהתאם לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו אשר העלה את הזכויות המעוגנות בו למעמד חוקתי על חוקי.²²

77. השפלתם של המתלוננים הגיעה לשיאה כאשר הם נגררו על-ידי השוטרים כשמר סאלח תיתי היה יחף ובבגדי הבית ומר חוסין תיתי היה פצוע ומדמם בראשו. השוטרים המשיכו להכות את המתלוננים ולקללם תוך כדי הבאתם לגיף המשטרתי ובמהלך הנסיעה. שני המתלוננים נצטוו להרכין את ראשיהם במכונית ולא להרימם וכל זאת תוך מטרה זדונית להשפילם ולפגוע בכבודם.

עוולות חוקתיות ועבירות פליליות ומשמעתיות

78. קריאת תצהיריהם של המתלוננים ועדי הראיה מעלה תמונה עגומה וקודרת בנוגע להתנהגות אנשי המשטרה הפרועה והאלימה עם תושבי הכפר בענה. השלכת רימון אל עבר קשישה הנמצאת בביתה כאשר השוטר רואה אותה ולא נמנע ממעשהו; התפרצות אל בתי התושבים והכאתם; שימוש בניבולי פה, גידופים ואמירות גזעניות כלפי גנת שביקשה סיוע בהצלת ילדי הגן; שימוש רשלני באמצעי פיזור ההמונים וגרימת חבלות קשות; סירוב להושיט עזרה לילדים קטנים ועיכוב במתן סיוע רפואי לתושבים שנפצעו בנוסף לעיכובים ולמעצרים הבלתי חוקיים, לא מותירים ספק כי אנשי המשטרה טרם הטמיעו והפנימו את הצורך לנהוג עם האזרחים הערבים במתינות, להימנע ככל האפשר מפגיעה בגופם ובנפשם ולהושיט עזרה במידת הצורך.

79. התנהגות המשטרה כנגד כל אחד מהמתלוננים לעיל היתה שערורייתית בהיותה בלתי חוקית בעליל ופגעה פגיעה קשה בזכויות היסוד החוקתיות שלהם, כבני אדם וכאזרחים, לכבוד ולשלמות גוף (סעי' 2 ו-4 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו)²³ לחירות אישית (סעי' 5 לחוק היסוד), לקניין (סעי' 3 לחוק היסוד) ולפרטיות (סעיף 7 לחוק היסוד). התנהגותם של השוטרים הנה עוולה חוקתית בכך שגרמה לפגיעה בזכויותיהם החוקתיות הנ"ל של המתלוננים בניגוד לאיסור החוקתי הקבוע בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.

80. השוטרים נהגו באלימות פיזית ומילולית מופרזת ולא מוצדקת בעליל. התנהגותם של השוטרים המתוארת לעיל, כללה מספר רב של עבירות פליליות ומשמעתיות, בין היתר, **תקיפה**²⁴ (עבירה לפי

²¹ י. קדמי, על סדר הדין בפלילים, חלק ראשון (מהדורה מעודכנת), תשס"ג – 2003, עמ' 123. ראו גם: ע"פ 136/51 פרנקל נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד ה (2), 1602; ת"פ (ירושלים) 3701/00 מ"י נ' ברוד מרזל ואח', תק-של 2001 (3), 41; ת"פ (בי"ש) 360/70 מדינת ישראל נ' אקוקה, פסקים מחוזיים (תשל"ה) 2, 451, 454; ת"פ (ירושלים) 229/78 מ"י נ' לוי, פסקים מחוזיים (תש"ס) א', 413; ע"פ 11/76 בן שלמה נ' מדינת ישראל, פ"ד ל (2), 328.

²² ראו בעניין זה: בש"פ 537/95 גנימאת נ' מ"י, מט (3), 355, 410; דני"פ 2316/95 גנימאת נ' מ"י, מט (4), 589, 653; בש"פ 6353/02 מ"י נ' הפניקס הישראלי, פ"ד נו (1), 1; א' ברק, "כבוד האדם כזכות חוקתית" הפרקליט מא, 271, 281. ²³ להלן: חוק היסוד.

²⁴ רלוונטי לכלל המתלוננים.

סעי' 378, לפי חוק העונשין, התשל"ז-1977²⁵) **תקיפה הגורמת חבלה של ממש**²⁶ (עבירה לפי סעי' 380 לחוק העונשין), **תקיפה בנסיבות מחמירות**²⁷ (עבירה לפי סעי' 382 לחוק העונשין); **חבלה חמורה**²⁸ (עבירה לפי סעי' 333 לחוק העונשין); **פציעה**²⁹ (עבירה לפי סעי' 334 לחוק העונשין) **שימוש לרעה בכח המשרה**³⁰ (עבירה לפי סעי' 280 לחוק העונשין); **הפרת אמונים והפרת חובה חקוקה**³¹ (עבירה לפי סעי' 284-285 לחוק העונשין) **התרשלות במילוי תפקיד**³² (עבירה משמעתית לפי סעי' 2 לתוספת השניה {סעי' 50} מפקודת המשטרה [נוסח חדש], תשל"א – 1971)³³ **התנהגות שאינה הולמת שוטר** (עבירה משמעתית לפי סעי' 3 מפקודת המשטרה, תוספת שניה); **שימוש לרעה בסמכות שניתנה מכח תפקיד** (עבירה משמעתית לפי סעי' 4 לפקודת המשטרה, תוספת שניה); **עריכת חיפוש או ביצוע מעצר או כניסה לרשות היחיד שלא כדין**³⁴ (עבירה משמעתית לפי סעי' 8 לפקודת המשטרה, תוספת שניה); **התנהגות בלתי אדיבה ונקיטת לשון גסה בעת מילוי תפקיד**³⁵ (עבירה משמעתית לפי סעי' 16 לפקודת המשטרה, תוספת שניה) **שימוש בכח בניגוד להוראות הדין**³⁶ (עבירה לפי סעי' 19 (א) לפקודת המשטרה תוספת שניה).

81. התמוה ביותר הוא, כי עד כה לא נפתחה מטעמכם חקירה בעניין התנהגות המשטרה בכפר בענה באותו יום, חרף העובדה, כי תושבים רבים פונו לבתי החולים עקב חבלות שונות בגופם וכי לא ניתן היה להתעלם מהאירועים באותו יום אשר סוקרו בהרחבה בכלי התקשורת השונים לרבות הדיווח על כמות לא מבוטלת של נפגעים. אי חקירת האירועים נכון ליום זה מורה על מחדל רציני בעבודתכם ובעבודת המשטרה.

82. העלמת עין ואי עריכת חקירה אינטנסיבית והימנעות מהעמדת האחראים לדין יש בה כדי לעודד שוטרים אחרים לנהוג כלפי האזרחים בכלל והערבים בפרט באלימות מופרזת ותגרום להישנותם של אירועים שבהם מתנכלים אנשי המשטרה לאזרחים תוך ניצול לרעה ושלא כדין את הכח אשר ניתן להם, ולגרירת תוצאות חמורות לרבות חבלות קשות ולעיתים אף קיפוח חיי בני אדם. יפים לכאן דבריו של כב' השופט מלץ באומרו:

"כל עוד הם זוכרים וערים לכך שהסמכות והמרות שהוענקו להם, רק לצרכי ביצוע התפקיד ניתנו ואסור שיעשה בהם שימוש לרעה. עליהם שלנן זאת לעצמם השכם והערב, דווקא משום שמלאכתם מחייבת לעיתים קרובות נוקשות ואפילו שימוש בכח. המעבר מ"כח סביר" לאלימות מיותרת, הוא מהיר ומפתה וחלילה להם לעבור את הגבול. עליהם לדעת ולהבין כי אם יעברו את הגבול ואם ישתמשו לרעה בסמכויות שנתנו להם ובעיקר אם ינהגו באלימות מיותרת, לא יעניקו להם בתי המשפט אהדה, וימצו עמם את הדין".³⁷

²⁵ להלן: חוק העונשין.

²⁶ מתלוננים 8 ו-9.

²⁷ מתלוננים 1,2,8 ו-9.

²⁸ מתלוננים 8 ו-9.

²⁹ מתלוננים: 1,2,3,4,6,7 ו-8.

³⁰ כלל המתלוננים.

³¹ כלל המתלוננים.

³² כלל המתלוננים.

³³ להלן: פקודת המשטרה.

³⁴ מתלוננים: 1,2,3 ו-8.

³⁵ מתלוננים: 1,2,3,5,9,10.

³⁶ כלל המתלוננים.

³⁷ ע"פ 64/86 מאיר אשש נ' מ"י, תק-על 86 (2), 952, 954. ראו גם: ע"פ 478/92 אמזלג ואח' נ' מ"י, תק-על 92 (2), 810.

על יסוד כל האמור לעיל אבקשם לפתוח בחקירה מיידית, אינטנסיבית ומקיפה בנוגע לכל אחד מהמתלוננים לעיל. כן אבקשכם לזמן את כלל העדים³⁸ ולדאוג לאיתור השוטרים האחראים למעשים המפורטים ולהעמידם לדין.

לטיפולכם הענייני והמהיר אודה מראש.

בכבוד רב,

עביר בכר, עו"ד

³⁸ רצ"ב רשימה מפורטת הכוללת את פרטיהם האישיים של כלל המתלוננים והעדים, לנוחותכם.